

Brussel, 1.7.2025
COM(2025) 352 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**Jaarverslag 2024: Negentiende jaarverslag over de uitvoering van de bijstand van de EU
uit hoofde van Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot
instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische
ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap**

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Jaarverslag 2024: Negentiende jaarverslag over de uitvoering van de bijstand van de EU uit hoofde van Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap

1. INLEIDING

Verordening (EG) nr. 389/2006¹ van de Raad (hierna “de bijstandsverordening” genoemd) vormt de basis voor steunverlening aan de Turks-Cypriotische gemeenschap, waarover jaarlijks verslag moet worden uitgebracht aan het Europees Parlement en de Raad. Het steunprogramma voor de Turks-Cypriotische gemeenschap heeft als doel om de hereniging van Cyprus te bevorderen door de economische ontwikkeling van deze gemeenschap te stimuleren. Daarbij gaat de aandacht in het bijzonder uit naar de economische integratie van het eiland door verbetering van de contacten tussen beide gemeenschappen en de EU en het slaan van bruggen, en naar het voorbereiden van de uitvoering van het EU-acquis nadat de kwestie-Cyprus is opgelost.

2. PROGRAMMERING VAN DE STEUN

Tussen 2006 en eind 2024 was een bedrag van 726 949 162,93 EUR vastgelegd voor maatregelen in het kader van de bijstandsverordening. Het bedrag dat in september 2024 was vastgelegd voor het jaarlijks actieprogramma 2024, bedroeg 39 471 756,30 EUR². Het meerjarig financieel kader 2021-2027, met een totale begroting van 240 miljoen EUR, voorziet in een meerjarig perspectief voor het programma, met een stabiele, jaarlijkse financiering. Het steunprogramma heeft echter een uitzonderlijk en voorlopig karakter, omdat het gericht is op de voorbereiding en vergemakkelijking, in voorkomend geval, van de volledige toepassing van het acquis in de gebieden van de Republiek Cyprus waarover de regering van de Republiek Cyprus na een oplossing van de kwestie-Cyprus niet feitelijk het gezag uitoefent.

Zowel de bijstandsverordening als Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van de Raad tot bepaling van het meerjarig financieel kader³ voorzien in de mogelijkheid tot herziening in het geval van hereniging.

3. UITVOERINGSMECHANISMEN

Het programma wordt uitgevoerd in de gebieden van de Republiek Cyprus waarover de regering van de Republiek Cyprus geen feitelijk gezag uitoefent (de “niet onder

¹ Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2667/2000 van de Raad betreffende het Europees Bureau voor wederopbouw (PB L 65 van 7.3.2006, blz. 5).

² Uitvoeringsbesluit van de Commissie van 3 september 2024 betreffende de goedkeuring van een actieprogramma voor de Turks-Cypriotische gemeenschap voor het jaar 2024 — C(2024) 6106 — [Aid Programme Decision 2024 — Europese Commissie](#).

³ Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van de Raad van 17 december 2020 tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027 (PB L 433I van 22.12.2020, blz. 11).

regeringsgezag vallende gebieden”) en waar de toepassing van het acquis overeenkomstig Protocol nr. 10 bij de toetredingsakte is geschorst. De steun wordt uitgevoerd door middel van direct en indirect beheer.

De Commissie voert het programma uit in een unieke politieke, juridische en diplomatieke context. Het verlenen van bijstand op grond van de bijstandsverordening houdt geen erkenning in van een andere autoriteit in de zones dan de regering van de Republiek Cyprus. Er zijn ad hoc-regelingen nodig om bij de uitvoering van het programma de beginselen van gezond financieel beheer na te leven. De hiertoe genomen maatregelen omvatten intensief toezicht op contracten en ondersteuning van begunstigen, aangepaste betalingsvoorwaarden en een voorzichtige benadering bij het gebruik van bankgaranties. De steun omvat een aanzienlijk bedrag aan subsidies, waarvan het beheer veel middelen vergt.

Om hereniging mogelijk te maken, moet de Turks-Cypriotische gemeenschap het acquis geleidelijk overnemen. Na de inwerkingtreding van een integrale regeling wordt de opschorting van de toepassing van het acquis overeenkomstig Protocol nr. 10 namelijk opgeheven. Aansluiting bij het acquis vergemakkelijkt tevens de uitvoering van de door het steunprogramma gefinancierde projecten.

De Commissie voert de via het EU-bureau voor programmaondersteuning geselecteerde projecten uit in de niet onder regeringsgezag vallende gebieden in Nicosia. De Vertegenwoordiging van de Commissie op Cyprus organiseert ook bijeenkomsten, seminars en persconferenties en communiceert met de Cypriotische burgers van het hele eiland, onder meer over het steunprogramma. Daarnaast voert het vanuit het steunprogramma gefinancierde EU Infopoint een reeks communicatie- en zichtbaarheidsactiviteiten uit waarbij informatie wordt verstrekt over beleid, prioriteiten en maatregelen van de EU ter ondersteuning van de Turks-Cypriotische gemeenschap en waarbij de Europese cultuur wordt bevorderd.

4. UITVOERING TIJDENS DE VERSLAGPERIODE

4.1. Algemeen overzicht

De Commissie blijft de bijstandsverordening uitvoeren. Hoofddoel is de hereniging te ondersteunen. Indien er een integrale regeling van de kwestie-Cyprus tot stand komt, neemt de Raad, op voorstel van de Commissie, met eenparigheid van stemmen een besluit over de noodzakelijke aanpassingen van de verordening.

De steun in 2024 was gericht op het voortzetten van vlaggenschipinitiatieven, zoals het EU-beurzenprogramma en vertrouwenwekkende maatregelen ter ondersteuning van het Technisch Comité voor het cultureel erfgoed, het Comité vermiste personen, initiatieven van de technische comités waarin beide gemeenschappen vertegenwoordigd zijn en het bevorderen en mogelijk maken van handelsverkeer over de groene lijn.

Ondersteuning van de economische ontwikkeling van de gemeenschap blijft een cruciaal kenmerk van het programma. Via projecten voor de private sector en exploitanten van levensmiddelenbedrijven is bijstand geboden om de normen te verbeteren in de belangrijkste economische sectoren. Er zijn aanzienlijke inspanningen geleverd om de gezondheid van dieren en de voedselveiligheid in de Turks-Cypriotische gemeenschap te verbeteren.

De Commissie is de Turks-Cypriotische gemeenschap blijven ondersteunen bij het behalen van de EU-normen van het pakket van twee maatregelen dat de Commissie in

2021 heeft vastgesteld, waarbij “Χαλλούμι” “Halloumi”/“Hellim” als beschermde oorsprongsbenaming (BOB) is geregistreerd en de voorwaarden voor de verplaatsing van dit product over de groene lijn zijn vastgelegd. De Commissie heeft ook de bijeenkomsten voortgezet van de informele werkgroep “Halloumi”/“Hellim”, waaraan belanghebbenden van beide Cypriotische gemeenschappen deelnemen.

In 2024 zijn met EU-financiering belangrijke infrastructuurprojecten voltooid, waaronder de vervanging van de rioolleiding in Nicosia, de installatie van watersystemen, sportfaciliteiten voor de jeugd en systemen voor hernieuwbare energie. Het rioolstelsel van Famagusta is zonder gebreken opgeleverd en er is een studie naar een eerste bicommunale zonnecentrale voorgelegd. De Commissie is de milieusector blijven steunen door kwesties aan te pakken die voor het hele eiland van belang zijn, zoals de circulaire economie en de luchtkwaliteit.

De capaciteit van de begunstigden schiet nog aanzienlijk tekort om bij de inwerkingtreding van een integrale regeling het acquis daadwerkelijk te kunnen uitvoeren. Niettemin heeft de Turks-Cypriotische gemeenschap op een aantal gebieden, zoals productveiligheid, bestrijding van witwassen, onderwijs, statistiek en milieu, opnieuw flinke vooruitgang geboekt en belangstelling getoond om de werkzaamheden uit te breiden naar aanvullende sectoren en gebieden.

Aan het eind van het jaar liepen er 98 contracten in het kader van het steunprogramma.

4.2. Vorderingen per doelstelling

De overkoepelende doelstelling van het steunprogramma is de hereniging van Cyprus te bevorderen door de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap te stimuleren, met bijzondere aandacht voor de economische integratie van het eiland, betere contacten tussen beide gemeenschappen en met de EU, en voorbereidingen te treffen met betrekking tot het acquis.

Hierna wordt voor elke doelstelling van de bijstandsverordening beschreven welke activiteiten er in 2024 zijn ondernomen.

4.2.1. Doelstelling 1: bevordering van sociale en economische ontwikkeling

Via het steunprogramma bleef de Commissie de economische integratie en ontwikkeling sturen en bevorderen door bijstandspakketten te verstrekken aan kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) in de Turks-Cypriotische gemeenschap, met als doel het concurrentievermogen en de innovatie te vergroten. Aangezien kleine en middelgrote ondernemingen de ruggengraat vormen van de economische activiteit in de Turks-Cypriotische gemeenschap, is in 2024 een nieuw meerjarig steunprogramma gestart met de naam “eunite: SME”, om de Turks-Cypriotische kmo's te helpen aan de EU-normen te voldoen, innovatie te ondersteunen en ondernemerschap aan te moedigen. In 2024 zijn subsidies ter waarde van bijna 2 miljoen EUR verleend aan 45 bedrijven die handel drijven over de groene lijn of daarvoor belangstelling hebben. Dit komt bij de meer dan 2 554 subsidies die in de jaren daarvoor aan kleine en middelgrote bedrijven zijn verleend, waarmee het totaal van deze subsidies sinds de start van het steunprogramma uitkomt op meer dan 27 miljoen EUR.

Op het gebied van economische convergentie is de samenwerking met de Wereldbank inzake macro-economisch toezicht, statistiek, handelsfacilitering en verbetering van het ondernemingsklimaat in de Turks-Cypriotische gemeenschap in 2024 voortgezet. Er zijn drie belangrijke beoordelingen uitgevoerd, namelijk “Distributional Impact of Fiscal Policy in the Turkish Cypriot community” (verdelingseffect van fiscaal beleid

in de Turks-Cypriotische gemeenschap), “Estimation of an absolute poverty line for the Turkish Cypriot economy” (schatting van een absolute armoedegrens voor de Turks-Cypriotische economie) en “Living Standards Assessment for the Turkish Cypriot community” (beoordeling van de levensstandaard voor de Turks-Cypriotische gemeenschap). De bevindingen hiervan zijn door de desbetreffende belanghebbenden besproken. Deze onderzoeken hebben aanzienlijke uitdagingen en kansen voor de Turks-Cypriotische economie aan het licht gebracht en bijgedragen aan een beter empirisch onderbouwde beleidsvorming. Het project voor technische bijstand op het gebied van markttoezicht, dat in maart 2022 van start ging, is in 2024 voortgezet. Het doel hiervan is om nieuwe en betere praktijken op het gebied van metrologie, standaardisering, accreditatie en conformiteitsbeoordeling in te voeren. Dankzij een nauwe samenwerking met de particuliere sector draagt dit project bij aan de verbetering van het ondernemingsklimaat in de Turks-Cypriotische gemeenschap en zorgt het er mede voor dat lokaal geproduceerde goederen voldoen aan de EU-normen. Verdere samenwerking in deze sector is tot stand gebracht met de hulp van deskundigen van TAIEX (technische bijstand en informatie-uitwisseling), een EU-instrument dat de invoering van op de EU afgestemde normen ondersteunt.

In het kader van de uitvoering van de BOB-regeling van de EU voor “Χαλλούμι” “Halloumi”/“Hellim” in de Turks-Cypriotische gemeenschap, kregen boeren, levensmiddelenfabrieken en lokale organisaties verdere door de EU gefinancierde technische bijstand om aan de eisen van de BOB-regeling te kunnen voldoen. Daardoor waren eind 2024 4 producenten van “Halloumi”/“Hellim”-kaas en 24 boerderijen in de Turks-Cypriotische gemeenschap gecertificeerd volgens de BOB-regeling. Bovendien werden er voorbereidingen in gang gezet voor een proefproject voor het fokken van schapen en geiten, om de beschikbaarheid en de kwaliteit van de melk te vergroten. De steun strekte zich ook uit tot hulp bij het voorkomen, opsporen en verder uitbannen van dierziekten en het beheren van de diergezondheid volgens EU-normen. In 2024 werden aan 21 boerderijen en 3 zuivelbedrijven subsidies ter hoogte van 2,6 miljoen EUR verstrekt om ze te helpen aan de EU-normen inzake productieprocessen te voldoen en de productiecapaciteit op te voeren. De door de EU verleende technische ondersteuning ging gepaard met vergaderingen van de informele EU-werkgroep betreffende “Halloumi”/“Hellim”, waarin beide Cypriotische gemeenschappen vertegenwoordigd zijn.

De steun aan boeren en exploitanten van levensmiddelenbedrijven maakt deel uit van bredere EU-steun om het levensonderhoud en de ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap op het platteland te verbeteren gezien het economische en sociale belang daarvan. In 2024 is het nieuwe meerjareninitiatief “eunite: AgriBusiness” gestart, om: i) de landbouwkennis in de Turks-Cypriotische gemeenschap te versterken in aansluiting op de EU-aanpak inzake het kennis- en innovatiesysteem voor de landbouw (AKIS); ii) de landbouwadviesdiensten te verbeteren; en iii) innovatie en duurzame groei van de landbouw en de landelijke omgeving te stimuleren.

De Commissie heeft haar steun op het gebied van onderwijs voortgezet, met in het bijzonder de nadruk op beroepsonderwijs en -opleiding, een leven lang leren en de professionele ontwikkeling van leerkrachten in de Turks-Cypriotische gemeenschap. Voor 29 beroepen zijn leerplanpakketten ontwikkeld, die in negen scholen zijn getest. Daarnaast zijn met 114 leerkrachten en 88 studenten focusgroepen georganiseerd en vraaggesprekken gevoerd. Voor met elkaar verband houdende aspecten als gezondheid en veiligheid, ondernemerschap, milieubescherming en vreemde talen in de

beroepspraktijk, zijn handleidingen ontwikkeld en uitgedeeld aan scholen. In alle scholen in de Turks-Cypriotische gemeenschap is geïnventariseerd welke beroepsontwikkeling de leerkrachten nodig hebben. Daarbij zijn vier hoofdthema's in kaart gebracht (doelmatig lesgeven en leren, schoolleiderschap, inclusief onderwijs en veilige scholen, en crisisbeheer). Voor elk van deze thema's is een comité ingesteld, dat vervolgens relevante opleidingsmodules heeft ontwikkeld.

In 2024 heeft de Commissie verdere ondersteuning geboden om de handel over de groene lijn te bevorderen. Nieuwe soorten bewerkt voedsel en materialen die in contact komen met levensmiddelen zijn met succes over de groene lijn verhandeld en in de EU op de markt gebracht. Het bedrijfsleven heeft veel belangstelling getoond om de naleving van EU-normen te verbeteren. Dit bleek uit het grote aantal vragen dat werd gericht aan het éénloketsysteem van de EU op Cyprus, dat kennis, ondersteuning en netwerkmogelijkheden biedt aan bedrijven en handelaren die geïnteresseerd zijn in of betrokken zijn bij het handelsverkeer over de groene lijn. Sinds de start van het initiatief in 2023 heeft het éénloketsysteem van de EU ondersteuning op maat geboden aan 85 handelaren.

4.2.2. Doelstelling 2: ontwikkeling en herstructurering van infrastructuur

Het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) bleef de EU-faciliteit voor lokale infrastructuur uitvoeren via lopende, met de Commissie ondertekende bijdrageovereenkomsten ten bedrage van 36,7 miljoen EUR. De faciliteit verleent steun voor het voorbereiden en uitvoeren van relevante investeringen in lokale infrastructuur. Hieronder vielen de vervanging van de rioolleiding in het stedelijk gebied van Nicosia, de plaatsing van waterreservoirs en automatische pompsystemen in Lefka/Lefke, de levering van sportfaciliteiten en -uitrusting in vier scholen en de inzet van zonne-energiesystemen in Lefka/Lefke en het Kormakitis-samenwerkingscentrum.

De herstelwerkzaamheden aan het rioolstelsel van Famagusta zijn met succes afgerond en voor de werkzaamheden in december 2024 waren tegen het einde van de kennisgevingsperiode geen noemenswaardige gebreken gemeld. Bovendien is er een voorbereidende haalbaarheidsstudie uitgevoerd voor een zonnecentrale in de bufferzone, ten behoeve van beide gemeenschappen. De studie is in februari 2024 aan de Cypriotische gemeenschappen voorgelegd.

De structurele uitdagingen in verband met de exploitatie van de stortplaats in de Turks-Cypriotische gemeenschap duurden voort in 2024. Eerder gemelde tekortkomingen in verband met een slechte exploitatie en beheer van de stortplaats zijn in 2024 helaas niet aangepakt. De Commissie blijft zich inzetten om de begunstigde te ondersteunen bij het verhelpen van de situatie, op voorwaarde dat passende strategische beslissingen over het beheer worden genomen.

Om het milieu te verbeteren en te beschermen, is de Commissie doorgegaan met het organiseren van op capaciteitsopbouw gerichte activiteiten voor de Cypriotische gemeenschappen. In 2024 zijn verschillende cursussen en workshops op het gebied van, onder meer, milieubeheersystemen, gegevensanalyse voor milieubeheer, luchtkwaliteit, circulaire economie en bosbeheer gegeven aan honderden milieuprofessionals. Daarnaast kwamen ter gelegenheid van het Cyprus Environment

Symposium in december 2024 vooraanstaande figuren samen om te spreken over gemeenschappelijke problemen en oplossingen voor milieu-uitdagingen.

4.2.3. *Doelstelling 3: verzoening, vertrouwensopbouw en steun voor het maatschappelijk middenveld*

Het Comité vermiste personen, dat steun ontvangt via een bijdrageovereenkomst met het UNDP, heeft zijn veld- en laboratoriumwerkzaamheden voortgezet. Eind 2024 had het Comité van de in totaal 2 002 vermiste personen 1 186 stoffelijke resten opgegraven. Daarvan zijn er 1 051 aan de hand van genetische gegevens geïdentificeerd en aan de desbetreffende families overgedragen.

In 2024 is een nieuwe bijdrageovereenkomst van 2,6 miljoen EUR ondertekend om financiering voor operaties van het Comité in 2025 te verstrekken. In de periode 2006-2024 heeft de EU in totaal 41,1 miljoen EUR bijgedragen aan de activiteiten van het Comité vermiste personen, wat neerkomt op 80 % van zijn totale financiering voor deze periode.

De bescherming van het cultureel erfgoed bleef een belangrijk onderdeel van de verzoenings- en vertrouwensopbouwende maatregelen die in het kader van het steunprogramma werden ondersteund, in nauwe samenwerking met het bicommunale Technisch Comité voor het cultureel erfgoed. In totaal heeft het programma voor het cultureel erfgoed in de periode 2006-2024 ongeveer 30 miljoen EUR aan EU-middelen ontvangen. Daarmee konden meer dan 178 culturele erfgoedlocaties verspreid over het hele eiland in stand worden gehouden, structureel worden ondersteund, fysiek worden beschermd of worden hersteld.

Het EU-beurzenstelsel voor de Cypriotische jeugd bij de United World Colleges heeft negen Grieks-Cypriotische en negen Turks-Cypriotische beursstudenten de gelegenheid geboden om aan de United World Colleges te studeren. Sinds de instelling van dit programma hebben 64 uitmuntende jonge Turks-Cyprioten en Grieks-Cyprioten een tweejarige internationale baccalaureaatsopleiding gevolgd bij een van de United World Colleges, die erop gericht zijn mensen samen te brengen met het oog op vrede en een duurzame toekomst. Het programma behelst ook gemeenschapsoverschrijdende activiteiten voor jongeren en korte cursussen waarin jongeren de middelen worden aangereikt om een positieve verandering teweeg te brengen in hun samenleving.

De steun aan maatschappelijke organisaties werd in 2024 voortgezet. Met het project Civic Space, dat technische bijstand verleent aan maatschappelijke organisaties, werd de capaciteitsopbouw van deze organisaties verder gestimuleerd, werd een gunstig klimaat voor de ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld bevorderd en werden netwerkactiviteiten en gezamenlijke acties van Grieks-Cypriotische en andere maatschappelijke organisaties uit de EU gestimuleerd.

Maatschappelijke organisaties hebben met succes projecten afgerond op het gebied van patiëntenrechten, werknemers, seksuele minderheden en internationale studenten, milieubescherming, jeugdontwikkeling en de rol van massamedia in het vredesproces. Er is een nieuwe subsidieovereenkomst ter waarde van 1,7 miljoen EUR ondertekend om de activiteit van het Cyprus Dialogue Forum te ondersteunen. Dit forum brengt partijen, vakbonden, bedrijfs-/beroeps-/werknemersorganisaties en maatschappelijke organisaties uit beide gemeenschappen samen om gezamenlijk tot inzichten te komen en instrumenten te bedenken die het proces voor de regeling van de kwestie-Cyprus ondersteunen. Om acties van maatschappelijke organisaties te financieren, vooral op

het gebied van mensenrechten, milieu en het opbouwen van vertrouwen tussen beide gemeenschappen, is een nieuwe oproep tot het indienen van voorstellen ten bedrage van 2,25 miljoen EUR gedaan.

De vereniging van het mensenrechtenplatform ging verder met haar activiteiten op basis van de door de EU gefinancierde rechtstreekse subsidie en ontving in 2024 aanvullende subsidie. De belangrijkste activiteiten waren gericht op themagebieden met een dimensie van gendergelijkheid, zoals bestrijding van mensenhandel, vluchtelingenrechten en lhbt+-rechten.

4.2.4. *Doelstelling 4: toenadering van de Turks-Cypriotische gemeenschap tot de Europese Unie*

Sinds 2022 werkt de Commissie samen met het Goethe-Institut om het EU-beurzenprogramma uit te voeren.

Om de Turks-Cypriotische gemeenschap nader tot de EU te brengen, zijn aan Turks-Cypriotische studenten in het academisch jaar 2023/2024 126 studiebeurzen voor universiteiten in de EU-landen toegekend. Voor alumni is een strategie ontwikkeld die hen in staat stelt om te netwerken, met elkaar in contact te treden en vaardigheden en kansen te benutten via verschillende activiteiten.

Sinds 2007 zijn er meer dan 2 275 beurzen toegekend aan studenten, die aan meer dan 100 universiteiten in 23 EU-landen hebben gestudeerd. Deze beurzen ondersteunen studenten in het eerste jaar van hun bachelorstudie, afgestudeerde bachelorstudenten bij hun master- of doctoraalprogramma en onderzoekers en deskundigen bij de verdere ontwikkeling van hun taal- en beroepsvaardigheden in diverse EU-lidstaten.

Het EU Infopoint wordt beheerd door het EU-bureau voor programmaondersteuning, samen met de Vertegenwoordiging van de Commissie op Cyprus. Met online en offline activiteiten heeft het EU Infopoint in 2024 het effect van het steunprogramma en de rol van de EU in het proces voor de regeling van de kwestie-Cyprus op de voorgrond gebracht en het bewustzijn erover vergroot. Door het EU Infopoint en door middel van andere door de EU gefinancierde projecten zijn in 2024 ruim 350 communicatie- en zichtbaarheidsactiviteiten georganiseerd, waaronder vieringen van de Dag van Europa, met circa 5 000 deelnemers. In deze periode heeft de Commissie 37 factsheets, boekjes en audiovisuele materialen geproduceerd.

4.2.5. *Doelstellingen 5-6: voorbereiding van de Turks-Cypriotische gemeenschap op de invoering en uitvoering van het acquis*

Het Bureau voor de uitwisseling van informatie over technische bijstand (TAIEX) wordt gebruikt om de doelstellingen 5 en 6 van de bijstandsverordening uit te voeren. Het helpt de Turks-Cypriotische gemeenschap zich voor te bereiden op de uitvoering van het acquis. De opschorting daarvan wordt namelijk opgeheven na de inwerkingtreding van een integrale regeling.

TAIEX blijft een belangrijk hulpmiddel om de doelstellingen van het steunprogramma te halen en de handel over de groene lijn te ondersteunen. In 13 sectoren van het EU-acquis zijn TAIEX-activiteiten uitgevoerd om de afstand van de Turks-Cypriotische gemeenschap tot de normen en procedures van de EU te verkleinen. In totaal zijn er 110 missies van deskundigen en één workshop georganiseerd. Daarnaast zijn voortgezette inspanningen geleverd om een databank van alle met steun van TAIEX

opgestelde wetteksten te ontwikkelen en een hoge kwaliteit van het vertaal- en tolkwerk in de Turks-Cypriotische gemeenschap te waarborgen.

De ondersteuning van het handelsverkeer over de groene lijn (Verordening (EG) nr. 866/2004 van de Raad) bleef het meest actieve en middelenintensieve onderdeel van de activiteiten van TAIEX. Op last van de Commissie hebben onafhankelijke deskundigen regelmatig fytosanitaire inspecties van vers fruit en groenten, plantaardige producten, aardappelen, honing en visserijproducten uitgevoerd om erop toe te zien dat de EU-normen voor verhandelde voedingsproducten werden nageleefd. In april 2024 heeft het ministerie van Volksgezondheid van de Republiek Cyprus een circulaire uitgegeven waarin toestemming wordt verleend voor de handel over de groene lijn in zes bijkomende categorieën bewerkt voedsel, namelijk koffie, limonade, ingevroren groenten, ingevroren aardappelen, in azijn ingelegde levensmiddelen en gedroogde jutebladeren. TAIEX-deskundigen zorgden voor normen en kwaliteit op EU-niveau door middel van nalevingscontroles van de faciliteiten in de niet onder regeringsgezag vallende gebieden.

4.3. Financiële uitvoering (contracten en betalingen)

4.3.1. Contracten

In 2024 heeft de Commissie wettelijke verbintenissen ondertekend ten bedrage van 37,5 miljoen EUR.

4.3.2. Betalingen

De betalingen in 2024 beliepen in totaal 40,4 miljoen EUR (37,3 miljoen EUR in 2023).

4.4. Toezicht

De Commissie is direct verantwoordelijk voor de uitvoering van de meeste projecten (direct beheer). Het personeel van de Commissie voert zeer nauwgezet toezicht uit, met doorlopend contact met aannemers, ad-hoc-controles, vergaderingen ter plaatse, vergaderingen van stuurcomités en samenwerking met lokale coördinatoren van EU-financiering. Het ondersteuningsteam voor subsidies is de Commissie met technische bijstand blijven ondersteunen bij de uitoefening van het toezicht op subsidieovereenkomsten. Daarnaast biedt het team ondersteuning aan subsidiebegunstigden bij het toepassen van EU-regels voor de uitvoering van subsidieovereenkomsten, met inbegrip van regels voor secundaire aanbestedingen.

De Commissie voert ook een aantal contracten uit via indirect beheer. De uitvoerende organen, zoals het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties, de Wereldbank, het Goethe-Institut en het Duits Agentschap voor internationale samenwerking (GiZ), brengen in overeenstemming met de respectieve bijdrage- en beheerovereenkomsten verslag uit aan de Commissie. De Commissie is nauw betrokken bij het dagelijkse toezicht op deze acties.

4.5. Audit en controles

De aanbevelingen die de dienst interne audit bij de laatste audit van 2017 heeft gedaan met betrekking tot de interne controleregelingen op het gebied van overheidsopdrachten, zijn nu volledig uitgevoerd.

4.6. Evaluatie

In 2022 werd een onafhankelijke evaluatie van het steunprogramma over de periode 2013-2018 gepubliceerd. De resultaten van de evaluatie waren bevredigend. De conclusie van de evaluatie was dat het programma relevant blijft en dat het effect over het geheel genomen positief is. In de evaluatie werd de Europese meerwaarde bevestigd en werd geconstateerd dat het programma ertoe bijdraagt om het perspectief op hereniging levend te houden. Daarnaast werden de algemene consistentie en efficiëntie van het programma onderstreept. Tegelijkertijd werd in de evaluatie benadrukt dat het steunprogramma op zich niet kan leiden tot de hereniging van Cyprus. Daarvoor blijven de twee Cypriotische gemeenschappen verantwoordelijk.

4.7. Informatie, publiciteit en zichtbaarheid

In totaal zijn in 2024 meer dan 350 acties op het gebied van zichtbaarheid en communicatie georganiseerd om de bijdrage van de Europese Unie aan de ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap en het proces voor de regeling van de kwestie-Cyprus onder de aandacht te brengen. In 2024 heeft de Commissie een speciaal verslag gepubliceerd over de inspanningen die uit hoofde van het steunprogramma zijn geleverd met het oog op een alomvattende regeling van de kwestie Cyprus, om een betere toekomst voor alle Cyprioten veilig te stellen en een bijdrage te leveren aan het bereiken van duurzame veiligheid en stabiliteit in het oostelijk Middellandse Zeegebied⁴.

4.8. Overleg met de regering van de Republiek Cyprus

Er zijn regelmatig vergaderingen georganiseerd met vertegenwoordigers van de regering van de Republiek Cyprus. De Commissie blijft rekenen op de samenwerking met de regering voor de verificatie van eigendomsrechten en het vergemakkelijken van de werkzaamheden van de onder beide gemeenschappen ressorterende technische comités. De Commissie belegt tevens regelmatig bijeenkomsten met het ministerie van Buitenlandse Zaken en de permanente vertegenwoordiging van de Republiek Cyprus bij de EU.

5. CONCLUSIES

Met het werk dat ze verzet in overeenstemming met de doelstellingen van de bijstandsverordening, blijft de Commissie de hereniging van Cyprus ondersteunen, door de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap te bevorderen en de afstand ervan tot de Europese Unie te verkleinen.

In 2024 bleef de bijstand gericht op gebieden die een bijzondere uitdaging vormen voor de toekomstige naleving van het acquis, terwijl er ook voor werd gezorgd dat opkomende behoeften doeltreffend en tijdig werden aangepakt.

De nadruk op relevantie, maturiteit, verantwoordelijkheid en duurzaamheid van de projecten heeft positieve resultaten opgeleverd en zal de leidraad blijven voor toekomstige programmeringsdiscussies. Ook zullen de inspanningen worden voortgezet om via strategische acties een grotere en langetermijnpact te hebben op prioritaire gebieden. De Commissie is bereid de benodigde middelen, met inbegrip van het steunprogramma, in te zetten om de onderhandelingen over een regeling voor Cyprus onder auspiciën van de Verenigde Naties en verdere met het proces verband houdende ontwikkelingen te ondersteunen.

⁴

Europese Commissie (2024), [Delivering on EU support to the Cyprus settlement: A legacy and a vision](#).